

There are no translations available.

Vienybės procesas, arba bažnytinė konsolidacija Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčioje (Pagrindinių įvykių pristatymas)

Įžanga

Bažnyčios vienybės pagrindas yra Evangelinis krikščionių tikėjimas bei bažnytinės santvarkos tradicija. Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčioje nėra skilimo teologinių doktrinų pagrindų ir šiuo atžvilgiu Bažnyčia yra vieninga. Bažnyčioje gali būti skirtingų nuomonių doktrinos klausimais, bet jos nėra ir negali būti bažnytinio susiskaldymo priežastis. Bažnyčios santvarka yra grindžiama bažnytine teise. Bažnytinė teisė skiriasi nuo pasaulietinės tuo, kad ji iš esmės grindžiama Dievo Žodžio mokymu bei mokymo vykdymu arba tikėjimo praktika - tradicija. Tradicija šia prasme suvokiama tik kaip rašytinė ir yra konkrečiai išreikšta Bažnyčios agendose, išpažinimo raštuose ir Sinodų aktuose. Lietuvos evangelikai reformatai vadovaujasi reformatų **kanonine teise**

. Kanonais buvo įtvirtinami Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo bažnytinės teisės aktai, kaip tai yra geras pavyzdys: Kanonas V-1929

Apie Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios Įstatus

. Interpretuojant bažnytinės teisės aktus yra naudojamas precedento principu, tačiau teisinio akto galutinė interpretacija yra grindžiama Dievo Žodžio mokymu. Leidžiant bažnytinės teisės aktus, galutinė interpretacija yra grindžiama Dievo Žodžio mokymu.

Principas *Ecclesia reformata semper reformanda* [Reformuotoji bažnyčia visada reformuojasi] reiškia ir tai, kad bažnytinės teisės aktai aktualiam laikmetyje turi būti tikrinami, ar atitinka Dievo Žodžio mokymą. Bažnyčios galva yra Jėzus Kristus. Bažnyčios autoritetas kyla ne iš Valstybės ar kitų visuomeninių institucijų, bet iš Dievo. Krikščioniškos valstybės gerbia šiuos principus. Valstybė nevykdo Bažnyčios funkcijų, o Bažnyčia - valstybės. Išlaikomas lygiaverčių asmenų bendradarbiavimas. Evangelikų reformatų bažnytinės teisės ir iš jos kylančios vienybės žemiškuoju arbitru gali būti tik evangelikų reformatų bažnytinės institucijos, jų kompetentinga vadovybė. Valstybė turi galimybes tai stebėti ir bažnytinės vyresnybės sprendimus gerbti. Bažnyčiai taip pat sudarytos sąlygos pažinti Valstybės įstatymus, gerbti Konstituciją ir jos pagrindus įgaliotą valstybės vadovybę.

Vienybės atstatymo žingsniai,

arba

Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios konsolidacijos procesas

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę evangelikams reformatams susidarė sąlygos atstatyti bažnytinę santvarką ir administravimą. Nuo 1988 metų, vėl pradėjus veikti Sinodui, neveikusiam daugiau kaip 50 metų, visiškas bažnytinės tvarkos atstatymas buvo įmanomas ne iš karto:

1) Iš vis nebebuvo likę kompetentingų dvasininkų ir pasaulietinių vyresniųjų, kurie pakankamai žinotų ir prižiūrėtų bažnytinės teisės vykdymą.

2) Nebuvo pagal bažnytinės teisės principus suformuotos Bažnytinės administracinės struktūros, išliko palankios sąlygos administracinei suirutei, tolimesnei konfliktų generacijai.

Konfliktai Bažnyčioje prasidėjo apie 1980 metus, paskutiniam prieškaryje pašventintam ir išrinktam vyresniajam kunigui Povilui Jašinskiui dėl senatvės nusilpus. Jam netrukus mirus, nebebuvo įmanoma be kunigo sudaryti kompetentingą bažnyčios vadovybę. Manytina, jog tam taip pat labai trukdė ateistinė sovietinės Lietuvos valdžia.

Nuo pat pirmo Sąjūdžio sąlygomis įvykusio Sinodo Biržuose buvo ieškoma susidariusios situacijos sprendimo, keliami uždaviniai:

1) Pirmiausia Bažnyčios užduotis buvo parengti kompetentingus asmenis Bažnyčios mokymui bei administravimui, tai yra įvykdyti konkretų 1929 metų Sinodo reikalavimą (Kan.V-1929 §9): *Diakonai ir kunigai gali būti tikrai baigę teologijos fakultetą Lietuvos arba užsienio universitete ir išlaikę patikrinamuosius egzaminus Kolegijoje*

Tame pačiame bažnytinės teisės akte rašoma:

Kolegiją [Konsistoriją] sudaro Prezidentas, renkamas iš kuratorių tarpo, vice-prezidentas, vyr. superintendantas ir šeši nariai, kurių skaičiuje turi būti trys kunigai [...] ir trys pasaulietiniai nariai [...]

(Kan.V-1929, §7). Sinoduose pristatyti kandidatai teologinėms studijoms, išrūpintos stipendijos studijoms užsienyje, nes iki evangeliškos teologijos centro atidarymo Klaipėdoje 1994 metais tokioms studijoms galimybių Lietuvoje nebuvo.

2) Nuo pat Sinodų atkūrimo pradžios buvo siekiama išrinkti ir įgalioti tarpsinodinę instituciją - Konsistoriją (nuo 1993m. jau vadinama Kolegija, o 2002m. vėl grąžinamas Konsistorijos pavadinimas), nors ir neįvykdant visų bažnytinės teisės normų (nebuvo įvykdytas reikalavimas dėl keturių Kolegijos narių dvasininkų). Tokia tarpsinodinė institucija neturėjo reikiamo autoriteto bei kompetencijos. Pasitikėjimo padidinimui buvo siekiama patikėti Kolegijos prezidento pareigas buvusių gerbiamų kunigų vaikams (Kolegijos prezidentais buvo renkami kun.P.Jašinsko sūnus Algimantas Jašinskas, kunigo Mykolo Franko sūnus Kostas Frankas.).

Deja, tai nebuvo labai veiksminga. Pasitraukus dvasininkų vaikams iš Kolegijos ir formuojant naują vadovybę akivaizdžiai veikė už bažnytinį turtą atsakingas A.Kvedaravičius, telkdamas nekilnojamo turto disponavimu suinteresuotus asmenis. Šlyjant Konsistorijos/Kolegijos autoritetui 1995-12-26 įregistruotas ją atstovaujantis juridinis asmuo: *Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios Sinodo kolegija* (toliau - LERBSK). 1998-01-26 šis juridinis asmuo, kaip reformatų tradicinę religinę bendriją atstovaujantis asmuo, buvo perregistruotas. Juridinio asmens dokumentai pateko į A.Kvedaravičiaus rankas.

Per sukeltą 1995 metų sumaištį Vilniaus ev. ref. parapijos administracijoje Vilniaus ev. ref. parapijai sugrąžintas Vilniaus ev. ref. parapijos nekilnojamas turtas buvo perregistruotas LERBSK vardu. Netrukus buvo įkurta 4 asmenų, kaip „dalininkų“ įmonė „Choralas“, kuri ėmė administruoti bažnytinį turtą, gauti iš jo pajamas. Kaip tik nuo šio laikotarpio nebesilaikoma bažnytinėje teisėje nustatytų esminių reikalavimų dėl Sinodo suvažiavimo vietos ir laiko (kan.XVII-1930 ir kan.VIII-1930): Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas susirenka Biržuose Joninių laikotarpiu). Buvo sulaužyta Sinodų šaukimo tvarka, Sinodai nebesirinko Biržuose, bet buvo „šaukiami“ toliau nuo tikinčiųjų: 1995 - dar gana arti Biržų - Papilyje, 1996 metais „sinodas“ kviečiamas dainiuose Kė

. Į posėdžius įleidžiami tik valstybės patvirtintus dokumentus, t.y. juridinį asmens pažymėjimą valdančiai grupei palankūs asmenys. Pažymėjimo turėtojus jau saugo valstybinė apsauga - policija. 1997-1998m. tokie susirinkimai vyko Kelmėje

(vėl buvo saugomasi su policija nuo parapijiečių) bei pavilnėje, miškuose. 1999 metais „sinodas“ įvyko per Jonines, tačiau vėl Papilyje. 2000m. suvažiavimas iš vis neįvyko. Akivaizdžiai matyti, kad Sinodas, kaip aukščiausia bažnytinė institucija, praktiškai nustoja veikęs. Vyksta tik jo veiklos imitacija. Palaipsniui pradedama kviesti sau palankių asmenų suvažiavimus kaip tariamus „sinodus“, juose nedalyvauja parapijose laisvai išrinkti ir deleguoti atstovai. Bažnyčios vidiniame konflikte jau iš esmės veikia valstybiniai argumentai - vadovu skelbiasi juridinio asmens pažymėjimą ir antspaudą turintis fizinis asmuo - A.Kvedaravičius, nors oficialiai Kolegijos prezidentu skelbiamas jo kaunietis pusbrolis Rimantas Jankūnas. Juridinio asmens dokumentų A.Kvedaravičius negrąžino 2001 metais Lietuvos evangelikų reformatų Sinode, Biržuose per Jonines išrinktai Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios Sinodo Kolegijai (prezidentu išrinktas Vytautas Vegys). A.Kvedaravičius, po jo suorganizuoto „sinodo“ Kaune 2001m. liepos mėnesį, jau prisidengdamas „nauju“ Kolegijos prezidentu Konstantu Reinotu, valstybės institucijose pateikia juridinio asmens dokumentus, abu prisistato kaip teisėti Reformatų bažnyčios atstovai. Valstybės institucijos įtraukiamos į bažnytinį konfliktą, joms jau pateikiami ne Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo priimti bažnytinės teisės dokumentai, bet jų imitacijos. Kilus teisiniams procesams apie 2002-2003 metus Konstantas Reinotas įsitikina, kad yra tik statytinis, nesitaiksto su tuo ir ima bendradarbiauti su Biržuose Sinode išrinkta Kolegija. Kyla jo ir A.Kvedaravičiaus konfliktas. A.Kvedaravičius su savo šalininkais paskelbia jį pašalintu iš „kolegijos“. Vėl gi, tikras argumentas valstybinėms institucijoms - LERBSK juridinio asmens antspaudu patvirtintas dokumentas.

3) 2000 metais formaliai pasibaigė nors ir pasitikėjimo neturinčios, bet juridinio asmens dokumentus turinčios „oficialiosios“ Kolegijos kadencija. Tuo metu jau lygiagrečiai veikė 1997 metais per Jonines Biržuose sušaukto Nepaprastojo Sinodo išrinkta Kolegija, atstovaujanti Lietuvos evangelikų reformatų absoliučiai daugumai, tačiau ji neatliko teisinių veiksnių - juridiškai sutvarkyti bažnytinis juridinio asmens dokumentus. Vienu metu veikė Nepaprastojo Sinodo kolegija kurios prezidentu 1997m. buvo iš kurt. P.Zablockas (vienintelis dar iki sovietmečio Sinode išrinktas ir likęs kuratorius) bei juridinius dokumentus valdanti „oficialioji“ Kolegija. Pastaroji nepateikė jokių finansinių ataskaitų nei Bažnyčiai, nei užsienio partneriams - evangelikams reformatams užsienyje ir visiškai prarado jų pasitikėjimą. Priminsime, kad „oficialioji“ Kolegija aktyviai palaikė ryšius su Pasaulio reformuotų bažnyčių aljanso (angl. santr. WARC, nuo 2010 m. - WCRC) narėmis - Amerikos presbiterionų bažnyčia Teksase; Lietuvių evangelikų reformatų Kolegija Čikagoje ir Lippės krašto evangelikų bažnyčia Vokietijoje, taip pat su WARC atstovybe Ženevoje. Iš jų įvairiu metu, nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo, gavo materialią ir dvasinę paramą. 1998-1999 metais Bažnyčioje pradeda tarnauti pirmieji Sinodų rekomenduoti ir stipendijomis remti dvasininkai: Rimas Mikalauskas (ordinuotas dvasininku 1998m.) ir Kęstutis Daugirdas (ordinuotas 1999m.) Kėdainiuose. Jie, baigę teologijos mokslus užsienyje, buvo remiami viešai ir visų - tiek „oficialiosios“ Vilniuje, tiek Nepaprastojo Sinodo kolegijos Biržuose. Neįvykęs eilinio Sinodo suvažiavimas 2000 metais buvo labai rimtas bažnytinės teisės pažeidimas. Eiliniai Sinodų suvažiavimai turi būtinai vykti bent kartą per metus. 2000 metų pabaigoje pradėta rengtis eiliniam 2001 metų Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimui. Šį darbą pradėjo Biržuose tarnavusio, 1981m. ordinuoto kunigo Petro Čepo palaikomi kun.R.Mikalauskas ir diak.K.Daugirdas.

4) Pasirengimas Sinodui buvo pradėtas organizuojant delegatų rinkimus parapijose, intensyviai vedant derybas ir kviečiant sustabdyti alternatyvius, t. y. Nepaprastosios Kolegijos Biržuose veiklą. Tai buvo pasiekta, Kolegija Biržuose paskelbė savo veiklos sustabdymą ir pripažino bažnytinės teisės reikalavimą intersinodinę Bažnyčios instituciją išrinkti eiliniame 2001 metų Sinodo suvažiavime. Visi Bažnyčios užsienio partneriai ir WARC buvo informuoti ir pakviesti į Sinodą Biržuose 2001 metais.

5) Dalis „oficialiosios“ Kolegijos: prezidentas Rimantas Jankūnas, Algimantas Kvedaravičius, Robertas Jakubėnas ėmė priešintis bažnytinės teisės reikalavimui į eilinį Sinodą susirinkti nustatytu laiku ir nustatytoje vietoje - Biržuose per Jonines, teigdami, jog tuo metu jiems suplanuotos išvykos į užsienį. Tai matydami, dvasininkai pakvietė „oficialiąją“ Kolegiją prie derybų stalo. Šios derybos įvyko tarpininkaujant Amerikos lietuvių evangelikų reformatų kuratorei Dalei Bobelienei du kartus. 2001 metų balandžio 6d. pirmame susitikime Sinodo suvažiavimo oponentai teigė, kad jie kaip Kolegijos nariai nežinoję apie tokius reikalavimus ir suplanavę tuo metu keliones. Antrame susitikime 2001 metų gegužės 17d. vėl tarpininkaujant kuratorei D.Bobelienei, oponentai nutraukė derybas ir pasišalino. 2001 metų birželio 9 dieną priešsinodinėje sesijoje Biržuose dalyvavo „oficialiosios“ Kolegijos prezidentas Rimantas

Jankūnas, beje oficialiai išrinktas Kauno parapijoje delegatu į Sinodą Biržuose. Šioje sesijoje jis buvo išklaustas ir išreiškė savo abejones dėl Sinodo suvažiavimo, leido suprasti, kad „oficialioji“ Kolegija neketina dalyvauti.

6) 2001m. birželio 22d. į Lietuvą atvyksta oficialus įgaliotas WARC (Pasaulio reformuotų bažnyčių aljanso) atstovas, bažnytinės teisės daktaras Herbert Ehnes. Prieš išvykdamas iš Vilniaus į Biržus jis išreiškė norą dar kartą susitikti su "oficialiosios" Kolegijos atstovais. Tą pačią dieną toks susitikimas buvo suorganizuotas Kaune. Jame, be minėto dr.H.Ehnes ir Lietuvos evangelikų reformatų dvasininkų, dalyvavo į Sinodą atvykę svečiai iš Švedijos bei Lenkijos, "oficialiosios" Kolegijos prezidentas Rimantas Jankūnas ir kunigas-diakonas Algimantas Kvedaravičius. Pastarieji nebeneigė, kad neprivalo dalyvauti Sinode Biržuose, tačiau taip pat nepatvirtino, kad į Sinodo suvažiavimą atvyks.

7) 2001m. birželio 23d. eilinio Sinodo suvažiavimą atidarė vyriausias Lietuvos evangelikų reformatų dvasininkas kun.Petras Čepas (beje ir vienintelis „oficialiosios" Kolegijos narys - dvasininkas). Sinode dalyvavo išrinkti delegatai iš 7-ių Lietuvos evangelikų reformatų parapijų (delegatai visai nebuvo iš Papilio ir Panevėžio parapijų, neatvyko išrinkti Kaune delegatai); visi dvasininkai (išskyrus kunigą-diakoną A.Kvedaravičių ir kunigą-diakoną Julijų Norvilą) bei visi Sinodo kuratoriai, t. y. vienintelis išlikęs Sinodo kuratorius Petras Zablockas iš Panevėžio (Sinodo kuratoriumi išrinktas 1943 metais Sinode Biržuose). Sinode buvo išrinkta ir įgaliota Kolegija. Visiška Bažnyčios konsolidacija nepavyko (nedalyvavo trijų parapijų atstovai, nebuvo dviejų dvasininkų), nebuvo Sinode naujai išrinktai Kolegijai perduotas valstybės išduotas Kolegijos juridinio asmens pažymėjimas.

Sinodo suvažiavimą bei naujai išrinktąją Kolegiją pripažino visi be išimties aukščiau paminėti užsienio partneriai.

8) Išrinktoji Kolegija buvo Sinodo įgaliota paskelbti, kad iki tol veikusi kolegija neteko galios ir atsiimti iš jos Kolegijos rekvizitus. Nuvykus į Vilnių jų atsiimti, Rimantas Jankūnas neatvyko, o kun.diak.A.Kvedaravičius dokumentų neperdavė, atsisakė pasirašyti ant susitikimo akto. Susirinkusiems A.Kvedaravičius pranešė apie rengiamą „Sinodo suvažiavimą" Kaune liepos mėnesį. Išrinktoji Kolegija nesikreipė per įstatymo nustatytą terminą į Administracinę teisumą dėl juridinio asmens pažymėjimo atgavimo, nes buvo tikimasi broliškai šį klausimą išspręsti, taip pat dėl bažnytinės nuostatos su tikėjimo broliais pasaulietiniuose teismuose nesibylinėti. Buvo dar tikimasi neišviešinti vidinio Bažnyčios konflikto ir nepakenkti dar galimai geranoriškai Bažnyčios konsolidacijai.

9) Išrinktoji Kolegija 2001-2002 metais veikė labai sudėtingomis sąlygomis dėl neatgautų juridinių asmenų dokumentų. Tai labai varžė Bažnyčios veiklą, stabdė ir Bažnyčios konsolidacijos darbą. 2002 m. eiliniame bei neeiliniame Sinodo suvažiavimuose buvo nutarta palaiminti parapijų iniciatyvą ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais įforminti Bažnyčios juridinį asmenį per Teisingumo ministeriją VĮ Registrų centre. Tai buvo atlikta įforminant juridinį asmenį pavadinimu: *Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios -Unitas Lithuaniae- Sinodas*. A.Kvedaravičiaus pastangos per administracinius teismus panaikinti šią Sinodo valia atliktą teisinę registraciją pasibaigė Lietuvos Vyriausiojo Administracinio Teismo 2004-05-20 nutartimi apie teisėtą tradicinės religinės bendrijos registraciją.

10) Lietuvos evangelikų reformatų parapijų juridiniai asmenys buvo registruoti Teisingumo ministerijoje. A.Kvedaravičius pasinaudojo įstatymų spragos suteikta galimybe ir 1998m. spalio 22 dieną perėmė visų parapijų juridinių asmenų pažymėjimus be pačių parapijų atstovų žinios. Iki šiol jis kalba visų parapijų vardu, neturėdamas jokių įgaliojimų. 2001 metų pabaigoje buvo pradėtas parapijų juridinių asmens pažymėjimų susigrąžinimo procesas. Jis buvo A.Kvedaravičiaus stabdomas administraciniuose teismuose, kreipiantis į generalinę prokuratūrą, šmeižiant parapijos teisėtai išrinktus atstovus. A.Kvedaravičiaus inicijuotas tyrimas dėl baudžiamosios bylos Kėdainiuose nutrauktas, jo inicijuotas skundas administraciniame teisme Kaune dėl Kėdainių evangelikų reformatų juridinio pažymėjimo atmestas Kauno apygardos administraciniame teisme 2006-09-29, šio teismo sprendimas buvo paliktas galioti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007-05-04 nutartimi. Kėdainių evangelikų reformatų parapija pirmoji atgavo savo juridinio asmens pažymėjimą. Vėliau pažymėjimus atgauti ėmėsi Biržų, Nemunėlio Radviliškio, Švobiškio ir kitos parapijos. Prieš Biržų ev. ref. parapijiečius A.Kvedaravičiaus skundais 1996 metais pradėta byla buvo taip pat pabaigta ir nutraukta jau Panevėžio apygardos prokuratūroje 2009-06-05. 2011 metų bažnytiniais duomenimis, dauguma parapijų vienaip ar kitaip išreiškė aiškią poziciją dėl jų priklausymo Sinodui, pirmiausia per savo parapijose išrinktus ir siunčiamus delegatus į eilinius Lietuvos evangelikų reformatų Sinodų suvažiavimus Biržuose per Jonines. Iki šiol nebuvo delegatų iš Kelmės ir Jonavos. Neteko girdėti, kad ten iš vis vyktų evangelikų reformatų pamaldos. Nėra ten surinkimų, t. y. tikinčiųjų bendruomenių. Salamiestyje iš esmės surinkimo nebėra: mirus Jonui Naktiniui, kuris atvykdavo į Sinodus savo iniciatyva, o vėliau ir E.Gudonienei, kuri palaikė A.Kvedaravičių, šioje parapijoje praktiškai liko vos keli neaktyvūs senieji parapijiečiai. Papilio ev. ref. parapijos delegatas dalyvavo Sinode 2009m., tačiau nebuvo atstovauta visai parapijai. Maldos namai užrakinti, į juos neįleidžiami Sinodo paskirti dvasininkai, tačiau šios parapijos tikintieji gausiai lanko vasaros kapinių šventes, kurias laiko Papilio ev. ref. parapijai Sinodo paskirtas administratorius (kan.VIII-2007). Per šias šventes paaukotos tikinčiųjų aukos sudaro mažiausiai ¼ visų vasaros surinktų aukų, skirtų Sinodo dvasininkų išlaikymui. Ši parapija yra gan gausi, tačiau išsklaidyta, nesant galimybės joje laikyti pamaldas, dėl vietos ir dvasininkų trūkumo, sunku ją šiuo metu sutelkti. Joje aktyviai veikia 5-10 asmenų A.Kvedaravičiaus šalininkų grupė, kartais gana agresyvi. Kaimo žmonės vengia konfliktų, renkasi tylaus boikoto priemonę ir pas atvykusius „patarnautojus“ iš Vilniaus nereguliarioms pamaldoms bažnyčioje ar kapinių šventėse susirenka nuo 3 iki 20 asmenų. Vilniaus ir Šiaulių ev. ref. parapijų oficialių dokumentų tvarkymas šiuo metu vyksta Teisingumo ministerijoje. Kauno ev. ref. parapijoje tai numatyta pradėti artimiausiu

metu; ten jau tikinčiųjų bendruomenė susitelkė per pastaruosius keletą metų, Sinodo paskirtam kunigui pradėjus reguliariai laikyti pamaldas.

11) A.Kvedaravičiaus vadovaujama Kolegija ir jai teikiantys paramą atskiri asmenys Papilio bei Kauno parapijose nėra vienintelė bažnytinės vienybės problema. 2001 metų Sinode be minėtų parapijų savo delegato neatsiuntė Panevėžio ev. ref. parapija. Nuo 2004 metų buvo pasistūmėta sprendžiant šios parapijos vienybės su Sinodu klausimą. 2006 metais Panevėžio parapija pripažino bažnytinės teisės reikalavimus ir pagal ją išsirinko savo parapijos kompetentingą vadovybę - parapijos seniūnų valdybą, taip pat parapijos delegatą į Sinodą ir jame dalyvavo visomis teisėmis. Nuo 2007 metų buvo išspręstas parapijos administratoriaus (pradžioje kun.T.Šernas, vėliau, iki dabar - kun.R.Stankevičius) klausimas. Kunigas-diakonas Julius Norvila su parapija atsisveikino ir gražiai, su parapijiečių padėka, buvo išlydėtas, dalyvaujant generaliniam superintendentui. Nuo 2010m. vienas Panevėžio ev. ref. parapijos pasaulietis atstovas yra Sinode išrinktas Lietuvos ev. ref. Konsistorijos nariu.

12) Bažnyčia toliau vykdo dvasinę misiją, per kurią vyksta Bažnyčios konsolidacijos procesas:

a. Toliau dirbama išnaudojant teises galimybes atstatyti teisingumą ir perduoti teisėtai išrinktoms parapijų vadovybėms juridinius pažymėjimus. Tai įvardijame kaip *teisines priemones ir darbą*

b. Rengiami dvasininkai ir įvykdyta dvasininkų išlaikymo reforma, kaupiamas jų pensijų fondas, vyksta bažnytinės teisės mokymai, atstatytas, papildytas bažnytinės teisės normų rinkinys, susijęs su parapijų savivalda, aukščiausia Bažnyčios vadovybe, jos funkcijomis ir kompetencija, nustatyta rekvizitų saugojimo tvarka, dirba Sinodo revizijos komisija, vyksta reguliarius Kolegijos (nuo 2003 sugražintas Konsistorijos pavadinimas) posėdžiai, Dvasininkų sesijos, Sinodų suvažiavimai, vedama tvarkinga dokumentacija, atkuriamą materialioji Bažnyčios bazė: remontuojamos bažnyčios, parapijos namai ir klebonijos - tai įvardijame kaip *pozityvų dvasinį darbą*

c. 2005 metais Sinode buvo pavesta Konsistorijai sudaryti Vienybės komisiją deryboms su atskilusia nuo Sinodo dalimi. Buvo neoficialiai kalbama tarpusavyje ir prietas sutarimas į tokią komisiją deleguoti "ne pirmuosius asmenis". Deja, pirmas šios komisijos susitikimas, įvykęs Kaune, parodė, kad išankstinės sutartos sąlygos nebuvo išlaikytos, oponentai atsisakė pasirašyti susitikimo protokolą, taip ir liko nežinoma kokia buvo oponentų derybininkų sudėtis. Neįvykdžius minėtų sąlygų ir A.Kvedaravičiui pradėjus administracinį teisės procesą Kaune dėl

Kėdainių parapijos, Konsistorija nutarė sustabdyti Vienybės komisijos veiklą.

d. 2006 metų lapkričio 22d. raštu gen. superintendentas, su Konsistorijos žinia ir jos palaikomas, kreipėsi į Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios vyskupą M.Sabutį, prašydamas tarpininkauti dar vienam bandymui ir dar nepanaudotai galimybei sukviesti oponentus pirmiausia ne prie derybų stalo, bet į bendras pamaldas. Tikėjomės, kad pamaldos leis sueiti abiejų pusių evangelikams reformatams ir pašalins nepasitikėjimo šaltį, atvers galimybę įsitikinti vienybės siekiu ne tik tarp vadovų, bet ir eilinių parapijiečių, leis iškilusią problemą spręsti dvasinio bendravimo, o ne tik juridiniu keliu. Tai įvardijome kaip galimybę veikti per dvasinį maldos kelią ir patirti paramą iš broliškos ir giminingos Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios. Maldos iniciatyvą sveikino vyskupas M.Sabutis, tačiau į ją iš A.Kvedaravičiaus pusės nebuvo atsiliepta.

13) Neoficialiai bažnytinė vadovybė svarstė kompromiso galimybes. Prieita išvados, kad kompromisui rasti reikia turėti aiškius oponentų interesus. Taip pat reikalinga informacijos, kas iš tiesų yra įgaliojtas atstovauti konfliktą generuojančius juridinių asmenų LERBSK ir LERB vardu pasisakančius fizinius asmenis. Susipažinus su jais, būtina derinti su bažnytinės teisės normomis, nes neteisėti kompromisai sukuria naujas konfliktines situacijas ar konflikto grupes. Tai konsolidacijai nepasitarnautų. Visi šie bandymai buvo oponentų lyderio atmesti, nepavyko Teisingumo ministro Petro Baguškos ir Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupo Mindaugo Sabučio tarpininkavimo misijos, A.Kvedaravičius į paskutinius susitikimus atvykti atsisakė.

14) Atskiro pristatymo reikia A.Kvedaravičiaus asmenybei ir jo veiklai Reformatų bažnyčioje. Kilęs iš reformatų šeimos Papilio evangelikų reformatų parapijoje tarybiniu laikotarpiu Bažnyčios gyvenime nedalyvavo. 1990 metais pasirodo jau 1989 metų pabaigoje atkurtoje Vilniaus evangelikų reformatų parapijoje. Žinome, kad sovietmečiu jis mokėsi Vilniuje ir Maskvoje, vėliau dirbo karinėje gamykloje *Venta*. Šią gamyklą likvidavus liko bedarbis. Atėjęs į parapiją buvo labai aktyvus, visi jį pradžioje pažino kaip „fotografą“, vėliau jis kurį laiką buvo aktyvus choro dalyvis, buvo subūręs pučiamųjų grupę parapijoje. Per gana trumpą laiką tapo parapijiečiams pažįstamas kaip malonus, paslaugus ir aktyvus parapijos narys. 1992m. parapijos sesija jį išrinko į parapijos vyresniųjų tarybą ir jos pirmininku. Nuo pradžios labai domėjosi ir dirbo atgaunant Bažnyčios nekilnojamą turtą. 1995 metais, t.y. pasibaigus kadencijai ir prasidėjus rinkimams į naują parapijos Tarybą, jis jau buvo gerai pažįstamas parapijiečiams iš neigiamos pusės ir nebebuvo išrinktas. Įgaliojimų ir bažnyčios pastatų, net maldos namų raktų A.Kvedaravičius neperdavė išrinktai parapijos vadovybei. Jau buvo pakankamai gerai įsitvirtinęs aukštesnėje Bažnyčios instancijoje - Kolegijoje. Per tą laiką jis sugebėjo suburti sau lojalių žmonių tinklą parapijose bei gauti paramą Liuteronų bažnyčioje. Netikėtai, be teologijos studijų, įšventintas Papilyje į kunigus-diakonus 1995 metų vasarą. Šventinimas buvo pripažintas iš esmės dėl to, kad jame dalyvavo Liuteronų bažnyčios vyskupas bei mūsų Bažnyčios vyriausias dvasininkas kun.Petras Čepas. Vien tai, kad jo įšventinimas nebuvo viešai Sinode pristatytas ir

patvirtintas, buvo didelis Bažnytinės teisės pažeidimas. Kitas pažeidimas - jis neįstengė baigti universitetinio lygio teologijos studijų iki pat jo suspendavimo. Yra žinoma, kad jis studijavo, bet studijų nebaigė Klaipėdos universiteto HMF evangeliškos teologijos katedroje. Tikėtina, kad iki šiol neturi kanoniškai reikalaujamo evangeliškos teologijos bakalauro ar magistro laipsnio, t. y. teologinio išsilavinimo. Jo tarnavimas kunigo-diakono pareigose iki 2002 metų buvo oficialiai pripažįstamas, nors daugelio parapijiečių pasitikėjimo jis neturėjo. Vienas įsimintiniausių jo nekrikščioniškos veiklos faktų: bandymas patarnavimo pretekstu, iš anksto suplanavus, įsibrauti į Biržų ev. ref. bažnyčią 1997 metais. Buvo neįleistas, sukėlė įtampą prie šventoriaus vartų, po to padavė vargonininką A.Praniauską (mirė 2002m.) į pasaulietinį teismą, apeidamas bažnytines institucijas. 2001m. už nesuderinamą su dvasininko vardu elgesį Dvasininkų sesijos buvo kviečiamas į susitikimus, juos ignoravo. Du kartus ir viešai 2001-03-10 dieną pamaldose Vilniuje dvasininkų sesijos vardu įspėtas, jis taip pat neatvyko į Sinodą 2002m. vasarą, ir už įžūlų Bažnyčios teisės reikalavimų nesilaikymą jį kaip dvasininką Sinodas suspendavo. Iki šiol be tam būtinų sprendimų ir šventinimų A.Kvedaravičius save tituluoja „kunigu“ ir „generaliniu superintendentu“, netgi, „archivyskupu“. Viešai veikia prisidengdamas neteisėtai pasisavintais valstybės išduotais Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios Sinodo Kolegijos juridinio asmens dokumentais. Nuo 2003m. Kolegijos vardu įregistravo dar vieną juridinį asmenį - Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčią.

Pabaiga

Iš aukščiau išdėstytų punktų matyti, kad Bažnyčios vienybės arba konsolidacijos procesas trunka ilgus metus. Jam skirta daug pastangų. Nuo 1988 metų yra pasiekta matomos pažangos, bet problema dar neišspręsta. Bažnytinei vienybei pasiekti (kaip ir ją suardyti) yra labai reikšmingi valstybės išduoti juridinio asmens dokumentai, kuriais remdamasi oponuojanti pusė konfliktą pajėgi išviešinti (teismuose, oficialiose valstybinėse įstaigose, žiniasklaidoje). Be juridinio asmens dokumentų (nors pagal Konstituciją - juridinis asmuo!) parapija ar visa tradicinė religinė bendrija faktiškai nėra „matoma“ valstybinėse institucijose. Per daugiau kaip 20 metų vykstantį Bažnyčios konsolidacijos procesą buvo imtasi konkrečių priemonių: rengiama kompetentinga vadovybė, dvasininkai, atstatyta ir papildyta bažnytinės teisės bazė, kviestasi ir buvo pasinaudota autoritetingų Bažnyčioje asmenų tarpininkavimu.

Buvo taip pat vienašališkai atmesta galimybė rasti kompromisą pilietinio sutarimo keliu tarp formaliai dviejų juridinių asmenų (neįsivieliant į Bažnytinės teisės klausimus). Tam tarpininkavo teisingumo ministras P.Baguška. Teisingumo Ministerijoje iš viso įvyko 7 susitikimai, paskutinius du A.Kvedaravičius ignoravo).

Iki šiol visi įvykę teisiniai procesai Lietuvos Respublikos teismuose bei prokuratūrose buvo inicijuoti A.Kvedaravičiaus skundų pagrindu. Iš esmės nė vienas iš jų nebuvo patenkintas, išskyrus 2010m. pabaigoje skundą prieš Panevėžio registrų centrą, kur buvo jo apskųstos registrų procesinės klaidos. Vienas tyrimas buvo pradėtas mūsų iniciatyva, kai 2007 metais

A.Kvedaravičiaus šalininkų (buv. katalikų kun.R.Šaučiūno ir J.Makūno veiksmais buvo per parapijos sąskaitą „išplauta“ 15 000 litų). Iš esmės dažniausiai A.Kvedaravičiaus grupė siekė išlaikyti iniciatyvą teisiniuose procesuose ir trikdyti bažnytinį gyvenimą. Taip buvo įveliamos valstybinės institucijos į bažnytinių klausimų sprendimą. Tuo pačiu sudaroma įtampa evangelikų reformatų bendruomenėse ir trikdomas dvasininkų darbas.

Kun. Rimas Mikalauskas
Lietuvos evangelikų reformatų vicesuperintendentas
2011-07-22